

SELETUSKIRI

Haridus- ja teadusministri 8.aprilli 2015. a käskkirja nr 153 „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Käskkirja eelnõuga (edaspidi eelnõu) muudetakse haridus- ja teadusministri 8. aprilli 2015. a käskkirja nr 153 „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ elluviimiseks“.

Eelnõuga viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ prioriteetse suuna nr. 1 “Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul” EL vahendite kasutamise eesmärgi nr. 5 “Õpe kutse- ja kõrghariduses on suuremas vastavuses tööturu vajadustega ning toetab ettevõtlikkust” meetme “Õppe seostamine tööturu vajadustega” tegevuse „Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine“ eesmärgi ja tulemusi.

Käskkirja muudatus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 16 lõike 1 alusel.

Käskkirja muutmise peamiseks eesmärgiks on uute tegevuste käivitamine (OSKA tulemuste visualiseerimise veebikeskkonna loomine ja ettepanekute seiremehhanismi loomine toetatavates tegevustes 7.2.2. ja 7.2.3.) ning toetuse andmise tingimuste pikendamine 2020. aastani. Oskuste enesehindamise veebikeskkonna väljaarendamisest loobumisega vabanenud vahendid kasutatakse uuringute tulemuste ja sõnumite paremaks levitamiseks ja tutvustamiseks erinevatele sihtrühmadele ning OSKA raportite ettepanekute elluviimise järjepideva seire mehhanismi kujundamiseks.

Käskkirja ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakonna asejuhataja Külli All (735 0249, kulli.all@hm.ee), juhataja Terje Haidak (7350 247 terje.haidak@hm.ee), osakonna peaekspert Kaidi Nõmmela (735 0205, kaidi.nommela@hm.ee) ja rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (735 0279, inge.oopkaup@hm.ee) ning finantsekspert Pirkko Kulanurm (735 0161, pirkko.kulanurm@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Käskkirja eelnõu lisas 1 tehakse alljärgnevad muudatused (muudatused on eelnõus selgema ülevaate saamiseks värvitud kollaseks):

Punktis 3 „Abikõlblikkuse periood“ on pikendatud senist toetuse andmise tingimuste perioodi tähtaega kahe aasta võrra, 2020. aasta 31. detsembrini. Toetuse andmise tingimusi pikendatakse tõukefondide perioodi lõpuni kooskõlas Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmi rahastamiskavaga. 2020. a valmivad valdkondlikud raportid kõigis 24 majandustegevuse valdkonnas ning Vabariigi Valitsusele esitatakse 4 tööturu ülevaadet OSKA uuringute tulemustest. Pärast 2020. a rahastatakse süsteemi Haridus- ja Teadusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi eelarvest. Eelarve jagunemine ministeeriumite vahel otsustatakse riigi eelarvestrateegia ning riigieelarve koostamise käigus dokumentide menetlemise otstarbekusest lähtuvalt.

Punktis 4.7 on asendatud mõiste „kompetentsipõhine enesehindamise veebikeskkond“ mõistega „tööjõu ja oskuste vajaduse visualiseerimise veebikeskkond“, mis on defineeritud kui

Haridus- ja Teadusministeeriumi loodava haridusportaali osa, kus esitatakse OSKA uuringute andmed, analüüsid ja tulemused interaktiivses kasutajasõbralikus vormis.

Punktis 7.1.1. on lihtsustatud numeratsiooni, koondades punktiks 7.1.1. endised alapunktid 7.1.1.1. ja 7.1.1.2. Tegemist on vormilise muudatusega, mille eesmärk sisuliselt loogilise terviku moodustavate tegevuste koondamine. Personali värbamise ja väljaõppega seotud tegevuste liigendamine kahele kulureale raskendas väljamaksetaotluste koostamist ning polnud sisuliselt põhjendatud.

Punkt 7.1.3. asendab endist teavitustegevuste alapunkti 7.1.2.3. Tulenevalt vajadusest tõhusamalt ja kõigile sihtgruppidele suunatult OSKA tulemusi levitada on täiendatud ja täpsustatud teavitustegevusi: abikõlblikud tegevused on konverentside, seminaride jm teavitussürituste korraldamine, teavitusmaterjalide, videoklippide tootmine, levitamine jms. OSKA koordinatsioonikogu otsusele tuginedes on tegevustele lisatud ka üldraportite (tööjõu ja oskuste vajaduse terviklik üldvaade) üllitamine ja levitamine.

Punkti 7.1. viimast lõiku „Tulemused“ on täiendatud OSKA iga-aastase üldraporti (tööjõu ja oskuste vajaduse terviklik ülevaade) väljaandmisega. Üldraportit kavatakse trükitud kujul välja anda tulenevalt sihtrühmade soovist ja vajadusest.

Punkti 7.2. endiste alapunktide 7.2.1. ja 7.2.2 tegevused on koondatud punkti 7.2.1. nimetusega „Valdkondlike ekspertkogude tegevuse korraldamine“. Muudatusega ühtki tegevust välja ei jää ega lisandu. Alapunktid on koondatud, kuna kirjeldatud tegevused on sisult sarnased ning on olnud ühisel real ka toetuse andmise tingimuste eelarves.

Punkti 7.2.2 on uue tegevusena lisandunud „tööjõu ja oskuste vajaduse visualiseerimise veebikeskkonna loomine“, mis on vajalik OSKA prognoosiraportitest tuleneva info vahendamiseks erinevatele sihtrühmadele. Elukestva õppe strateegia juhtkomisjoni ettepanekule tuginedes on loobutud varem planeeritud kompetentside enesehindamise veebikeskkonna arendamisest, millest vabanevad vahendid kasutatakse OSKA raportite info paremaks tutvustamiseks erinevatele sihtgruppidele. Enesehindamise veebikeskkonna arendamisest on loobutud, kuna eesti- ja venekeelses keskkonnas oskuste testimiseks on kohandamisel PIAAC online küsimustik. Europassi otsusega kaalutakse ka üleeuroopalise teadmiste ja oskuste hindamise veebikeskkonna loomist, mistõttu ei ole kutsestandardi-põhise kompetentside hindamise veebikeskkonna loomine enam otstarbekas. Varasemalt seatud eesmärki ei täideta. Visualiseerimise veebikeskkond luuakse kokkuleppel ja koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi e-teenuste osakonnaga ning see on osa haridusportaali arendusest.

Punktiga 7.2.3. on toetuse andmise tingimustesse lisatud uus tegevus „OSKA ettepanekute elluviimise seire“. Lisandus on tehtud kooskõlas Elukestva õppe strateegia ning Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmi 2017-2020 tehtud muudatustega. Tegevustena lisanduvad OSKA ettepanekute täitmise kohta info kogumine, koondamine ja analüüsimine ning koordinatsioonikogule, eksperdikogudele ja avalikkusele edastamine. OSKA eesmärkide saavutamiseks ja programmi tulemuslikkuse analüüsimiseks on ettepanekute rakendumise jälgimine väga oluline, mistõttu hakatakse koguma ja koondama infot valdkondlikes raportites tehtud ettepanekute elluviimise kohta erinevatelt osapooltelt ning analüüsitakse rakendajate tagasisidet. Seiretegevustele tuginedes on võimalik OSKA metoodikat täiendada ning hinnata OSKA efektiivsust ja tulemuslikkust.

Punkti 7.2. viimases lõigus „Tulemused“ on seoses programmiperioodi pikenemisega aastani 2020 suurendatud valdkondlike eksperdikogude ja prognoosidokumentide arvu 20-lt 24-ni. Lõiku on täiendatud tööjõu ja oskuste vajaduse visualiseerimise veebikeskkonna loomise tulemusega: OSKA sihtrühmadele on kättesaadav info tööturul vajaminevatest oskustest ning

tööturu muutustest. Lisatud on ettepanekute elluviimise seire tegevuse tulemus: OSKA uuringute raames tehtud ettepanekute rakendumist on seiratud ja analüüsitud.

Punkt 7.3. „Kompetentsipõhise veebikeskkonna loomine ja rakendamine“ on kustutatud, sest alternatiivsete oskuste hindamiste keskkondade arendustega Eestis ja Euroopas ei ole asjakohane ja otstarbekas esialgselt planeeritud enesehindamise veebikeskkonda OSKA tegevuste raames arendada. Enesehindamise veebikeskkonna arendamise asemel on OSKA tegevustesse ja eelarvesse planeeritud käesoleva seletuskirja punktis 7 nimetatud tööjõu ja oskuste vajaduse visualiseerimise platvormi loomine. Tööjõu ja oskuste vajaduste visualiseerimisplatvorm on osa Haridus- ja Teadusministeeriumi loodavast haridusportaalist ning arendatakse välja koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi e-teenuste osakonnaga.

Punktis 9 „indikaatorid“ on muudetud indikaatoreid tulenevalt abikõlblikkuse perioodi pikendamisest:

- a) esimene sihttase on seatud aastaks 2018 ja lõplik sihttase aastaks 2020; kuna 2018 aasta tulemusnäitaja on kinnitatud muuhulgas ka VV korraldusega siis ministri käskkirjas seda ei muudeta;
- b) OSKA spetsiifilist indikaatorit „loodud ja tegutsevate kogude arv“ on suurendatud 20-lt 24-ni aastaks 2020;
- c) väljundindikaatorit tegevusele 7.1 „koordinatsioonikogu poolt Vabariigi Valitsusele esitatav tööturu oskuste analüüsi ülevaade“ on korrigeeritud: aastaks 2018 – 2 ülevaadet, 2020 – 4 ülevaadet. Sama indikaatori selgitust on täpsustatud: „Alates 2017.a. esitab koordinatsioonikogu üks kord aastas VV-le ülevaate OSKA uuringute tulemustest ning teeb ettepanekud poliitilist otsustust vajavate teemade kohta“. Indikaatorit on korrigeeritud kooskõlas kehtivas käskkirjas toodud indikaatori selgitusega „täpne sisu ja struktuur selgub tööturu oskuste ja seire analüüsi meetodika väljatöötamise käigus“. OSKA rakendamisel ilmnes, et VV-le esitamiseks piisavas mahus uuringutulemusi kogunes uuringutest 2016. a. lõpuks, mil analüüsitud oli kolmandik majandusvaldkondadest. Esimene tööturu oskuste analüüsi ülevaade esitati valitsuse kabinetinõupidamisel 27. aprillil 2017. a;
- d) väljundindikaatoreid tegevusele 7.2 on täpsustatud: 2018.a. 16 ja 2020. aastaks 24 prognoosidokumenti.

Punktis 10 on täpsustatud mõju infoühiskonna arendamisele läbi oskuste vajaduste analüüsi, kuna juba on analüüsides ilmnenud vajadus oluliselt täiendada inimeste digipädevusi ning nende õpetamist. Samuti on punkt 10 täiendatud märkusega, et analüüsides tööturu olukorda ja tulevikuväljavaateid ning planeerides koolitusvajadusi arvestatakse eri vanuses, rahvusest ja erivajadusega naiste ja meeste positsiooniga tööturul.

Punktis 11 välja toodud OSKA tegevuste kogumaksumust on seoses abikõlblikkuse perioodi pikenemisega aastani 2020 suurendatud kogusummani 4,4 miljonit eurot vastavalt VV 29.09.2016 korralduse nr 325 “Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri” lisas OSKA tegevusteks planeeritule. Toetuse andmise tingimuste eelarve on kooskõlas „Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmi 2017-2020“ ja selle rahastamiskavaga ning riigieelarve strateegia raames esitatud „Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmiga 2018 – 2021“. Eelarve kõikide kuluridade summasid on muudetud ja uus eelarve on esitatud terve abikõlblikkuse perioodi kohta, st aastateks 2015 – 2020. Lisanduvate aastate eelarve planeerimisel on arvesse võetud varasemate aastate rahade kasutamist ja tulevase vajadusi. Kogu eelarvet on võrreldes 2018. aastani kinnitatud eelarvega (2 898 932 eurot) suurendatud 1 501 068 euro võrra.

Eelarve tabelisse on uute tegevustena lisatud punktid 7.1.3. ja 7.2.2. ja 7.2.3.

Uus eelarve ei sisalda enam punkti 7.3. „Kompetentside enesehindamise veebikeskkonna loomine ja rakendamine“.

Eelarvesse on lisatud punkt 7.1.3. Tööturu arengute alase teavitustegevuse korraldamine, kogusummas 483 359 eurot, sellest 129 948 eurot otsene personalikulu ning 353 411 eurot muud kulud (sisaldab mitmesuguseid teavituskulusid, sh teavitusürituste, konverentside korraldamine, reklaammaterjalide tootmine-tellimine, üldraportite üllitamine jms).

Eelarvetabelisse on lisatud punkt 7.2.2. OSKA visualiseerimise veebikeskkonna loomine, kogusummas 211 964 eurot, sellest 59 196 eurot otsene personalikulu ning 152 768 eurot muud kulud.

Eelarve tabelisse on lisatud punkt 7.2.3. OSKA ettepanekute elluviimise seire, kogusummas 68 196 eurot, sellest 60 196 eurot otsene personalikulu ning 8 000 eurot muud kulud.

Punktis 12 on täpsustatud, et kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 9 lõikes 6 nimetatud tegevuste tegemisel tekkivad kulud, mis ei pruugi olla ainult personalikulu iseloomuga, vaid tegemist võib olla ka juriidiliselt isikult sisseostetava teenuse kuluga.

Punkti 13 on täiendatud sättega, mis reguleerib viimase maksetaotluse esitamist ja maksetaotluse ning ettemakse kasutamise aruande esitamist struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu. Muudetud punktide numeratsioon 13.8-13.10, kuna kinnitatud käskkirjas oli punkt 13.8 ekslikult välja jäänud.

Punktis 15 on täpsustatud eelarve muutmise tingimusi olukorras, kus aastaeelarve kulurida muutub rohkem kui 15% kinnitatud eelarvest. Aastane eelarve ja tegevuskava lepatakse kokku aastases toetuslepingus ja muutmine toimub vastavalt seal sätestatule.

Punktis 16 sätestatakse tingimused lõpparuande esitamiseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele.

Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 STS ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

4. Tegevuse mõjud.

Tegevuse mõju kirjeldamisel läbivatele teemadele on lähtutud Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2014. a korraldusest nr 557 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja kinnitamine“.

Käskkirja rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud kooskõlas Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale 2014-2020.

5. Käskkirja jõustumine.

Käskkiri jõustub tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2017. a.

6. Eelnõu kooskõlastamine.

Eelnõu esitatakse EISis kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks SA-le Innove, SA-le Kutsekoda, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Tööandjate Keskliidule, Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonile TALO.